

Kohtuasi C-641/23 [Dubers]ⁱ**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

26. oktoober 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

26. oktoober 2023

Isik, kelle suhtes on Euroopa vahistamismäärus tehtud:

YM

Põhikohtuasja ese

Euroopa vahistamismääruse täitmine

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Euroopa vahistamismääruse menetlemise käigus on tekkinud küsimused Madalmaade õiguse ja liidu õiguse kooskõla kohta osas, mis puudutab tingimusi isiku tagasitoomise tagatise taotlemiseks pärast kriminaalmenetluse läbiviimist vahistamismääruse teinud liikmesriigis. Eelotsusetaotluse esitamise otsus tehti pärast seda, kui Euroopa vahistamismääruse täitmise otsuse tegemiseks määratud tähtaeg oli lõppenud. Sellest tulenevalt tekib ka vormiküsimus, kas see võib takistada sisuliste eelotsuse küsimuste esitamist Euroopa Kohtule.

Eelotsuse küsimused

I. Kas raamotsuse 2002/584/JSK artikli 17 lõigetega 4 ja 7 koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 on vastuolus, kui liikmesriik võtab

ⁱ Käesoleva kohtuasja nimi on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetluspoole tegelikule nimele.

esimesena nimetatud sätte üle selliselt, et täitev õigusasutus, kelle otsuste peale ei saa esitada tavalist apellatsioonkaebust, ei või vahistamismääruse täitmise otsuse tegemiseks ettenähtud 90päevast tähtaega pikendada ainuüksi põhjusel, et ta kavatseb esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse väljaspool seda tähtaega, millest tulenevalt peab see asutus järelikult tegema Euroopa vahistamismääruse täitmise otsuse eelotsuse küsimusi esitamata?

II. Kas raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punktiga 3 koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 18 ja vajaduse korral koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 20 ja artikli 21 lõikega 2 on vastuolus, kui liikmesriik võtab esimesena nimetatud sätte üle selliselt, et vahistamismäärust täitvas liikmesriigis elavate isikute kriminaalmenetluse läbiviimiseks üleandmine võib sõltuda isiku tagasitoomise tagatisest ainult siis, kui tegu, mille tõttu kriminaalmenetluse läbiviimiseks üleandmist taotletakse, on selles liikmesriigis kohtulikult karistatav – mis toob kaasa tagajärje, et kõnealune tingimus ei ole täidetud, kui see tegu ei ole selle liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav –, samal ajal kui kõnealune liikmesriik ei kohalda sama tingimust enda kodanike suhtes?

III. Juhul kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt: Kas raamotsuse 2008/909/JSK artikli 9 lõike 1 punktiga d koostoimes selle raamotsuse artikliga 25 ja koostoimes raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punktiga 1 ja artikli 5 punktiga 3 on vastuolus, kui liikmesriik, kes on kohaldanud raamotsuse 2008/909/JSK artikli 7 lõiget 4, võtab esimesena nimetatud sätte üle selliselt, et

pärast seda, kui täitev õigusasutus on isiku tagasitoomise tagatise alusel nõustunud isikut vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle andma kriminaalmenetluse läbiviimiseks raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõikes 4 viidatud teo eest, mis ei ole vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav, kuid millega seoses on täitev õigusasutus sõnaselgelt hoidunud jätmast isikut nimetatud põhjustel üle andmata,

on teistel vahistamismäärust täitva liikmesriigi (vahistamismäärust täitev riik) asutustel kohustus või õigus jätta vahistamismääruse teinud liikmesriigis selle teo eest määratud vabadusekaotuslik karistus tunnustamata ja täitmata põhjusel, et see ei ole vahistamismäärust täitva liikmesriigi (vahistamismäärust täitev riik) õiguse kohaselt kohtulikult karistatav, ning seega on neil ka kohustus või õigus keelduda tagasitoomise tagatise kasutamisest?

Viidatud liidu õigusnormid

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) (muudetud raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24)), artiklid 2, 4, 5 ja 17

Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes,

millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27) (muudetud raamotsusega 2009/299/JSK), artiklid 7, 9 ja 25

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

29. aprilli 2004. aasta seadus, millega rakendatakse Euroopa Liidu Nõukogu raamotsust Euroopa vahistamismääruse ja Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise üleandmiskorra kohta) (Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) (edaspidi „OLW“) (*Stb.* (Madalmaade ametlik väljaanne) 2004, 195), muudetud redaktsioon, artiklid 6, 7, 22 ja 29

Seadus vabadusekaotuslike ja tingimisi karistuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise kohta (Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties, edaspidi „WETS“) (*Stb.* 2012, 333), muudetud redaktsioon, artiklid 1:1, 2:11, 2:12 ja 2:13

Karistusseadustik (Wetboek van strafrecht), artiklid 7 ja 86b

Kriminaalmenetluse seadustik (Wetboek van strafvordering), artikkel 456

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Põhikohtuasi puudutab Euroopa vahistamismäärust, mille tegi Sad Okręgowy w Jeleniej Górze, Wydział III Karny (Jelenia Góra regionaalne kohus, kolmas kriminaalasjade kolleegium, Poola) 9. mail 2023 YM suhtes. Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad; edaspidi „Rechtbank“) kui täitev õigusasutus peab tegema otsuse kõnealuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta. Selle kohtu otsuse peale ei ole võimalik esitada korralist apellatsioonkaebust.
- 2 Kõnealuse Euroopa vahistamismääruse eesmärk on alustada YM suhtes kriminaalmenetlust teo eest, mis seisneb selles, et YM ei täitnud Poola kohtute otsustega temalt välja mõistetud elatise maksmise kohustust. Vahistamismääruse teinud õigusasutus ei pidanud seda tegu kuriteoks raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõike 2 tähenduses, mis võib viia üleandmiseni „teo [kahepoolset] karistatavust kontrollimata“. Rechtbank tuvastas, et tegu ei ole Madalmaade õiguse kohaselt karistatav, kuid peab siiski asjakohaseks jätta vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlik alus raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punkti 1 tähenduses kohaldamata.
- 3 YM on Poola kodanik, kuid ta on elanud Madalmaades seaduslikult ja pidevalt vähemalt viis aastat ning on seega omandanud seal alalise elamise õiguse. Rechtbanki hinnangul on isikul Madalmaades elukoht raamotsuse 2002/584/JSK

artikli 5 punkti 3 tähenduses. Lisaks sellele on YM Madalmaadega sedavõrd tihedalt seotud, et pärast Poolale üleandmist määratud võimaliku vabadusekaotusliku karistuse täitmine Madalmaades aitaks suurendada võimalusi tema sotsiaalseks taasintegreerimiseks.

- 4 YM võeti 2. juulil 2023 Madalmaades Euroopa vahistamismääruse täitmiseks vahi alla. Sellel kuupäeval algas 60päevane tähtaeg otsuse tegemiseks vahistamismääruse täitmise kohta. 24. augustil 2023 toimus kohtuasjas esimene kohtuistung. Sellel kohtuistungil pikendas Rechtbank 60päevast tähtaega 30 päeva võrra. 7. septembri 2023. aasta vaheotsusega uuendas Rechtbank menetlust, et anda pooltele võimalus esitada kavandatud eelotsusetaotluse kohta 28. septembri 2023. aasta kohtuistungil oma märkused. Vahistamismääruse täitmise otsuse tegemiseks ette nähtud 90päevane tähtaeg lõppes 30. septembril 2023, seega enne käesoleva eelotsusetaotluse esitamist.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

Sissejuhatus

- 5 Tulenevalt sellest, et tegu, millega seoses kriminaalmenetluse läbiviimiseks üleandmist taotletakse, ei ole Madalmaade õiguse kohaselt kvalifitseeritav kuriteona, ja et tagaotsitava elukoht on Madalmaades, on alust esitada kaks eelotsuse küsimust, mis puudutavad raamotsuse 2002/584/JSK ja raamotsuse 2008/909/JSK tõlgendamist seoses vastamisega küsimusele, kas on lubatud näha ette, et Madalmaades elukohta omava isiku üleandmine kriminaalmenetluse läbiviimiseks toimub vaid tingimusel, et isiku tagasitoomiseks antakse tagatis.
- 6 Enne eelotsuse küsimuste esitamist peab Rechtbank aga riigisisest õigust arvestades käsitlema küsimust, kas tal menetluse praeguses etapis on Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise õigus veel olemas.

Esimene küsimus

- 7 Kuna saabuvate Euroopa vahistamismääruste arv on suur (ligikaudu 1000 vahistamismäärust aastas), saab Rechtbank Euroopa vahistamismäärust üldjuhul menetleda alles vahetult enne vahistamismääruse täitmise otsuse tegemiseks ette nähtud 60päevase tähtaja lõppemist (nagu käesoleval juhul) või isegi pärast seda. Sageli selgub alles pärast kohtuistungit ajal, mil kohus arutab tehtavat otsust, et konkreetses kohtuasjas tekib liidu õiguse tõlgendamise küsimus. Nii on see ka käesoleval juhul. Esimesel kohtuistungil ei asunud ükski pool seisukohale, et viis, kuidas Madalmaad on raamotsuse 2002/584/JSK ja raamotsuse 2008/909/JSK üle võtnud, nõuab nende raamotsuste tõlgendamist; seda küsimust hindas Rechtbank oma vaheotsuses omal algatusel. Sellisel juhul antakse tagaotsitavale ja prokuratuurile tagantjärele võimalus esitada eelotsuse küsimuste kohta märkused. Käesoleval juhul korraldati selleks Rechtbankis täiendav kohtuistung. Lõpuks on ka eelotsuse küsimuste sõnastamiseks ja

eelotsusetaotluse ettevalmistamiseks vaja teatavat mõistlikku aega. Lühidalt öeldes ei ole ebatavaline, et eelotsusetaotluse saab esitada alles pärast seda, kui vahistamismääruse täitmise otsuse tegemiseks ette nähtud 90päevane tähtaeg on lõppenud, isegi kui asjaomane kavatsus oli olemas juba enne selle tähtaja lõppemist.

- 8 OLW artikli 22 lõige 4 on ainus riigisisene õiguslik alus, mis lubab otsuse tegemiseks ette nähtud 90päevast tähtaega seoses Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamisega pikendada. Viidatud sätte kohaselt on tähtaega võimalik pikendada, „kui erandlikel asjaoludel ei saanud Rechtbank teha otsust lõikes 3 osutatud tähtaja [otsuse tegemiseks ette nähtud 90päevane tähtaeg] jooksul, kuna ta ootab Euroopa Kohtult kohtuasja lahendamise seisukohast olulist eelotsust“. Arvestades sätte selgitusi seaduse seletuskirjas, tõlgendab Rechtbank sätet nii, et otsuse tegemiseks ette nähtud 90päevase tähtaja pikendamine seoses eelotsusetaotlusega on võimalik ainult siis, kui Rechtbank on eelotsuse küsimused tegelikult esitanud enne tähtaja lõppemist.
- 9 Rechtbank on seisukohal, et OLW artikli 22 lõige 4 on liidu õigusega vastuolus, kuna viidatud sätte ei luba tal eelotsuse küsimusi esitada, kui otsuse tegemiseks ette nähtud 90päevane tähtaeg on juba lõppenud.
- 10 Euroopa Kohus märkis oma otsuses F, et liikmesriigid peavad järgima raamotsuse 2002/584/JSK artiklis 17 sätestatud tähtaegu lõpliku otsuse tegemiseks, „välja arvatud juhul, kui pädev kohus otsustab Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse esitada“¹. Sellisel juhul on tegemist „erandlike asjaoludega“ raamotsuse 2002/584/JSK artikli 17 lõike 7 tähenduses, mis viivad selleni, et üleandmismenetlus võib kesta kauem kui 90 päeva.²
- 11 Arvestades seda, et Euroopa vahistamismääruse täitmise otsuse peale, mille on teinud Rechtbank, ei ole võimalik esitada korralist apellatsioonkaebust, on Rechtbank Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 267 kolmanda lõigu alusel kohustatud esitama eelotsusetaotluse Euroopa Kohtule. OLW artikli 22 lõike 4 sõnastus ei luba siiski Rechtbankil sellisel juhul nagu käesolev täita oma kohustust esitada raamotsuse 2002/584/JSK ja raamotsuse 2008/909/JSK tõlgendamiseks eelotsuse küsimused. Riigisisised õigusnormid nagu OLW artikli 22 lõige 4 ei või aga Rechtbanki talle ELTL artiklist 267 tulenevate kohustuste täitmisest vabastada.³
- 12 Selleks et teha kindlaks, kas Rechtbankil on õigus esitada sisulisi eelotsuse küsimusi, tuleb seega esmalt esitada vormiküsimus, kas liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis täitva õigusasutuse kohustust esitada

¹ 30. mai 2013. aasta kohtuotsus F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punktid 64 ja 65).

² 12. veebruari 2019. aasta kohtuotsus TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punkt 43).

³ 15. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Aquino (C-3/16, EU:C:2017:209, punkt 47).

eelotsustaotlus sellisel viisil piiravad. Kui vormiküsimusele vastatakse jaatavalt, võib Rechtbank esitada sisulised eelotsuse küsimused.

Teine küsimus

- 13 Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, soovib Rechtbank teada, kas viis, kuidas Madalmaad on üle võtnud raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punkti 3, on liidu õigusega kooskõlas.
- 14 Olukord, kus jäetakse täitmata kohtuotsusega tuvastatud kohustus maksta alaealise lapse eest elatist, ei ole käesoleval juhul Madalmaade õiguse kohaselt kvalifitseeritav kuriteona (punkt 2). Rechtbank tõlgendab raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punkti 1 üle võtvat Madalmaade õigusnormi nii, et tegemist on vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtliku alusega. Seega ei ole tal kohustust jätta isik põhjusel, et tegu ei ole Madalmaades karistatav, üle andmata. Rechtbank peab seda käesoleval juhul ka asjakohaseks, kuna teo pani Poolas toime Poola kodanik.
- 15 YM taotles, et teda koheldaks samaväärsena Madalmaade kodanikuga ja et tema suhtes kohaldataks raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punkti 3 ülevõtvat Madalmaade õigusnormi, see tähendab OLW artiklit 6. Selleks on OLW artikli 6 lõikes 3 sätestatud kolm tingimust, millest kaks on täidetud. YM on tõendanud, et ta on elanud Madalmaades seaduslikult ja pidevalt vähemalt viis aastat (esimene tingimus). Migratsiooniameti (Immigratie- en Naturalisatiedienst) eksperdihinnangust YMile nähtub, et pärast üleandmist talle määratud karistuse või julgeolekumeetme tõttu ei kaota YM tõenäoliselt Madalmaades elamise õigust (kolmas tingimus). Lisaks leidis Rechtbank, et YM-l on Madalmaadega majanduslikud, sotsiaalsed ja keelelised sidemed, millest tulenevalt on tema võimalused sotsiaalseks taasintegreerimiseks Madalmaades paremad kui vahistamismääruse teinud liikmesriigis. Seega on piisavalt alust näha YM üleandmine ette vaid tingimusel, et antud on tagatis tema tagasitoomiseks.
- 16 Käesoleval juhul ei ole aga täidetud teine tingimus Madalmaade isikuga samaväärsena kohaldamise kohta. Vastavalt sellele peab asjaomast isikut saama „Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva teo eest Madalmaades kriminaalvastutusele võtta“, st tegu peab olema Madalmaades kohtulikult karistatav. Tegu, mille tõttu käesolevas asjas üleandmist taotletakse, on toime pandud väljaspool Madalmaid. Eksterritoriaalse karistatavuse osas on karistusseadustiku artikli 7 lõigete 1 ja 3 kohaselt nõutav, et tegu oleks Madalmaade õiguse kohaselt *karistatav* ja nimelt karistatav *kuriteona (misdrijf)*. Kuna Madalmaade õiguse kohaselt ei ole kõnealune tegu kvalifitseeritav kuriteona, ei ole see Madalmaades kohtulikult karistatav. Vastavalt OLW artikli 6 lõike 3 sõnastusele ei või Rechtbank seega näha ette, et YMi üleandmine Poolale kriminaalmenetluse läbiviimiseks toimub vaid tingimusel, et tema Madalmaadesse tagasitoomiseks on antud tagatis.

- 17 Siiski tekib küsimus, kas tingimus, et tagaotsitavat saadakse „Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva teo eest Madalmaades kriminaalvastutusele võtta“, on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige ELTL artikliga 18 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 20 ja artikli 21 lõikega 2. Rechtbanki hinnangul toob OLW artikli 6 lõige 3 kõnealuse välismaalaste (muude liikmesriikide kui Madalmaade kodanikud) suhtes kehtiva tingimuse tõttu kaasa erineva kohtlemise kodakondsuse alusel. Madalmaade kodanike suhtes OLW artikli 6 lõige 1 nimelt sellist tingimust ei kehtesta. Seega võib Rechtbank näha ette, et Madalmaade kodaniku üleandmine Poolale kriminaalmenetluse läbiviimiseks toimub vaid tingimusel, et tema tagasitoomiseks on antud tagatis, isegi kui tegu, mille eest üleandmist kriminaalmenetluse läbiviimiseks taotletakse, ei ole Madalmaades kohtulikult karistatav. Kui aga tegemist on Madalmaades elava välisriigi kodaniku üleandmisega kriminaalmenetluse läbiviimiseks, võib Rechtbank seevastu nõuda Madalmaadesse tagasitoomise tagatist ainult juhul, kui tegu, mille eest üleandmist taotletakse, on Madalmaades kohtulikult karistatav.
- 18 Kõnealune erinev kohtlemine ei tulene eksterritoriaalset karistatavust reguleerivatest õigusnormidest. Vastavalt karistusseadustiku artikli 7 lõigetele 1 ja 3 on Madalmaades kohtulikult karistatavad kuriteod, mille on Madalmaade kodanikud ja Madalmaades [harilikku] viibimiskohta või alalist elukohta omavad välisriigi kodanikud (nagu YM) toime pannud välisriigis. Kui välisriigis toime pandud tegu ei ole Madalmaade õiguse kohaselt kvalifitseeritav kuriteona, ei ole see Madalmaades kohtulikult karistatav olenemata sellest, kas selle on toime pannud Madalmaade kodanik või välisriigi kodanik, kellel on Madalmaades [harilik] viibimiskoht või alaline elukoht.
- 19 Tingimus, et välisriigi kodanikku saadakse „Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva teo eest Madalmaades kriminaalvastutusele võtta“, tuleneb Madalmaade deklaratsioonist (Pariisis 13. detsembril allkirjastatud) väljaandmise Euroopa konventsiooni kohta ja Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise väljaandmise konventsioonist⁴. Selle tingimuse eesmärk on vältida tagaotsitava karistamata jäämist juhtudel, mil täitev õigusasutus näeb ette, et isiku üleandmise toimub vaid juhul, kui isiku tagasitoomiseks antakse tagatis, kuid vahistamismääruse teinud liikmesriik tagasitoomise tagatist ei anna või ei ole antud tagatis piisav.
- 20 Rechtbanki hinnangul ei ole püüdlus vältida karistamata jäämist erineva kohtlemise objektiivne põhjendus.
- 21 Euroopa Kohus nimetas raamotsuse 2002/584/JSK artiklis 5 sätestatud tagatise „vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavateks tagatisteks“.⁵ Seega on vahistamismääruse teinud liikmesriik kohustatud need

⁴ Allkirjastatud 27. septembril 1996 Dublinis (EÜT 1996, L 313, lk 12).

⁵ 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 42); 15. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, punkt 48) ja 11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus SF (Euroopa

tagatised andma, kui tema õigusasutus palub vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või vahistamismäärust täitvas liikmesriigis elukohta omav isik kriminaalmenetluse läbiviimiseks üle anda. Seda järeldust kinnitab asjaolu, et selle tagatise andmata jätmine ei kuulu raamotsuse 2002/584/JSK artiklites 3–4a sätestatud vahistamismääruse täitmata jätmise aluste hulka. Ka raamotsuse 2002/584/JSK artikli 27 lõige 4 ja artikli 28 lõike 2 punkt d toetavad seda järeldust. Viidatud sätete kohaselt peab vahistamismääruse teinud liikmesriik juhul, kui palutakse täiendavat nõusolekut raamotsuse 2002/584/JSK artiklis 5 osutatud olukordadele, andma eelkõige seal nimetatud tagatised.

- 22 Kui vahistamismääruse teinud liikmesriik on tegelikult kohustatud andma vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodaniku või vahistamismäärust täitvas liikmesriigis elukohta omava isiku tagasitoomiseks tagatise, võtab tingimus, mille kohaselt saadakse välismaalast „Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva teo eest Madalmaades kriminaalvastutusele võtta“, arvesse võimalust, et vahistamismääruse teinud riik eirab liidu õigust. Liidu õigus põhineb siiski vastastikusel usaldusel, et teised liikmesriigid järgivad liidu õigust, millest tulenevalt võib vahistamismäärust täitev liikmesriik ainult erandjuhtudel kontrollida, kas vahistamismääruse teinud liikmesriik on konkreetsel juhul liidu õigust järginud.⁶ Tingimus mõjutab seega seab erandlikke asjaolusid.
- 23 Käesolev kohtuasi teeb selgeks sellise käsitusviisi puudused. Juba enne seda, kui Rechtbank oli teinud otsuse küsimuses, kas YMi saab pidada samaväärseks Madalmaade kodanikuga, oli prokuratuur palunud vahistamismääruse teinud õigusasutusel anda tagatis isiku tagasitoomiseks ning tagatis ka anti. Seega ei saa selle tingimusega välditav oht, et isik jääb karistamata, käesolevas asjas realiseeruda. Sellest hoolimata ei luba OLW käesolevas asjas ette näha, et isik antakse üle üksnes tagasitoomise tagatise olemasolu korral.

Kolmas küsimus

- 24 Kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt, peab Rechtbank hindama, kas ta saab tõlgendada OLW artikli 6 lõiget 3 kooskõlas raamotsusega. Kui see nii ei ole, peab ta asjaomase tingimuse tulenevalt vastuolust vahetult kohaldatava liidu õigusega kohaldamata jätma. Rechtbank hinnangul ei ole OLW artikli 6 lõike 3 raamotsusega kooskõlas olev tõlgendus välistatud. Kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt, ei takista see tingimus isiku üleandmist kriminaalmenetluse läbiviimiseks tagasitoomise tagatise alusel.
- 25 Sellisel juhul nagu käesolev, kus kohtuliku karistatavuse puudumine tuleneb sellest, et Euroopa vahistamismääruse aluseks olev tegu ei ole Madalmaade õiguse

vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis) (C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 40).

⁶ Vt nt 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 35–37).

kohaselt kvalifitseeritav kuriteona, tekitab otsus anda vahistamismäärust täitvas riigis elukohta omav isik selle teo eest kriminaalmenetluse läbiviimiseks üle vaid isiku tagasitoomise tagatise korral, küsimuse, kas viis, kuidas Madalmaad on üle võtnud raamotsuse 2008/909/JSK artikli 25, on liidu õigusega kooskõlas.

- 26 Isikule pärast seda, kui isik on kriminaalmenetluse läbiviimiseks tema tagasitoomise tagatise alusel üle antud, vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud vabadusekaotusliku karistuse (seaduse, mis käsitleb vabadusekaotuslike karistuste, sealhulgas tingimisi täitmisele pööramata jäetud karistuste vastastikust tunnustamist ja täitmist (Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties, edaspidi „WETS“) artikli 2:10 lõige 1) tunnustamise ja täitmise otsuse teeb Minister van Justitie en Veiligheid (justiits- ja julgeolekuminister, edaspidi „minister“), „võttes arvesse Gerechtshof Arnhem-Leeuwardeni (Arnhem-Leuuwardeni apellatsioonikohus) erikolleegiumi otsust“ (WETS artikli 2:12 lõige 1). Kui minister tunnustamisest ja täitmisest otseselt ei keeldu, uurib Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Arnhem-Leuuwardeni apellatsioonikohus) muu hulgas, kas on olemas kohustuslikud tunnustamata jätmise alused, näiteks kohustuslik alus, et „tegu, mille eest mõistetakse vabadusekaotuslik karistus, on Madalmaade õiguse kohaselt karistatav, kui see oleks toime pandud Madalmaades“. Kui tegu, mille eest on mõistetud vabadusekaotuslik karistus, ei ole Madalmaade õiguse kohaselt karistatav, on selle tagajärjeks seaduse sõnastuse kohaselt automaatselt see, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis selle eest mõistetud vabadusekaotuslikku karistus jäetakse tunnustamata, mis tähendab, et hoolimata tagasitoomise tagatisest ei pea asjaomane isik vabadusekaotuslikku karistust Madalmaades kandma.
- 27 Rechtbank peab seda liidu õiguse rikkumiseks. Esiteks on raamotsuse 2008/909/JSK artikli 9 lõike 1 punktis d sätestatud *vabatahtlik* tunnustamata ja täitmata jätmise alus, nagu ilmneb sõnast „võib“. Teiseks põhineb raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõttel. Selle põhimõtte kohaselt on vahistamismääruse teinud riigis mõistetud vabadusekaotusliku karistuse tunnustamine ja täitmine reegel ning sellest keeldumine erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt.⁷ Seetõttu peaks liikmesriik jätma oma pädevatele asutustele selle keeldumispõhjuse kohaldamisel raamotsuse 2008/909/JSK artikli 9 lõike 1 punkti d ülevõtmisel teatava kaalutusruumi.⁸
- 28 Osas, mis puudutab isiku tagasitoomise tagatist seoses teoga, mis ei ole vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt kvalifitseeritav kuriteona, tekib siiski küsimus, kas selline kaalutusruum on liidu õigusega kooskõlas.
- 29 Vastavalt raamotsuse 2008/909/JSK artiklile 25 ei saa selle raamotsuse sätted mõjutada raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 lõike 1 ja artikli 5 lõike 3

⁷ 11. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, punkt 46).

⁸ Vt 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus X (Euroopa vahistamismäärus – *ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, punkt 44).

rakendamisala ega kohaldamise korda.⁹ Seega on nendel sätetel „esimus“ raamotsuse 2008/909/JSK sätete ees. Esiteks kuulub raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 lõikes 3 sätestatud tagatise hulka, et asjaomane isik „*tuuakse* pärast ülekuulamist vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki *tagasi*, et ta saaks seal kanda vabadusekaotust [...], mis on talle määratud vahistamismääruse teinud liikmesriigis“. Teiseks on Euroopa Kohus korduvalt märkinud, et raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punkt 3 on üks raamotsuse sätetest, mis lubab vahistamismäärust täitval õigusasutusel „konkreetsetes olukordades otsustada, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistus tuleb täita vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil“¹⁰. Kui täitev õigusasutus on üleandmisega tagasitoomise tagatise alusel nõustunud (olles loobunud kasutamast vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikku alust, mis seisneb selles, et liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole tegu kvalifitseeritav kuriteona) ja on otsustanud, et asjaomane isik peab kandma võimalikku vabadusekaotuslikku karistust vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, on Rechtbanki hinnangul liidu õigusega vastuolus, et selle liikmesriigi pädevatel asutustel on kohustus või võimalus tagantjärele otsustada, et kuna tegu ei ole kvalifitseeritav kuriteona, siis ei saa seda karistust tunnustada ja täita.

- 30 Olgugi et raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punkti 3 kohaldamisel – erinevalt raamotsuse 2008/909/JSK artikli 4 punkti 6 kohaldamisest – ei esine karistamata jäämise ohtu, kui vahistamismäärust täitev liikmesriik (vahistamismäärust täitev riik) ei võta vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täitmist üle, kahjustaks karistuse täitmata jätmise vahistamismäärust täitvas liikmesriigis siiski isiku tagasitoomise tagatisega taotletavat eesmärki parandada sotsiaalse taasintegreerimise võimalusi. Kohustus või võimalus tunnustamisest ja täitmisest keelduda, kuna vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole tegu kvalifitseeritav kuriteona, võtab seega raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punktilt 3 soovitava toime.
- 31 Vastus kolmandale küsimusele on Rechtbanki jaoks kohtuasja lahendamise seisukohast määrav. Kui küsimusele vastatakse jaatavalt, võiks Rechtbank oma kavatsuse mitte loobuda üleandmisest põhjusel, et Madalmaade õiguse kohaselt ei ole tegu kvalifitseeritav kuriteona, veel kord läbi vaadata, kuna ei ole tagatud, et asjaomane isik võiks võimalikku vabadusekaotuslikku karistust kanda Madalmaades. Kui küsimusele vastatakse eitavalt, võiks Rechtbank lähtuda sellest, et võimaliku mõistetud vabadusekaotusliku karistuse tunnustamist ja täitmist ei takista see, et Madalmaade õiguse kohaselt ei ole tegu kvalifitseeritav kuriteona, kuna Gerechthof (apellatsioonikohus) ja minister on kohustatud tõlgendama WETSi võimalikult suures ulatuses kooskõlas raamotsusega¹¹ ja

⁹ 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, punkt 48).

¹⁰ 11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus SF (Euroopa vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis) (C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 41).

¹¹ Vt 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 94).

raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punktil 1 ja artikli 5 punktil 3 on „esimus“
raamotsuse 2008/909/JSK sätete ees.

TÖÖDOKUMENT